

УДК 37.032:005

Світлана Крамська

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-1114-1402

Олександр Руденко

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-0368-6445
DOI 10.24139/2312-5993/2020.08/457-467

ЗНАЧУЩІСТЬ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОГО РЕСУРСУ У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ ВОКАЛІСТА: МИСТЕЦЬКО-ІСТОРИЧНИЙ ПОГЛЯД

У статті розкривається сутність поняття «художньо-творчий ресурс», висвітлюються історичні аспекти виникнення даного феномену як особливого явища в мистецтві. Робота розкриває природу досліджуваного феномену й висвітлює основні мистецькі площини, у ракурсі яких слід розглядати його зміст і сутність: у художньо-творчій, що розкриває внутрішній духовний світ вокаліста, його почуття, уявлення та систему цінностей; у технічно-виконавській, пов'язаній безпосередньо і вокальним апаратом вокаліста-виконавця і його виконавськими можливостями. Розглянуто головні дієво-творчі позиції художньо-творчого ресурсу, визначено його важливість у контексті підготовки майбутнього вокаліста і його подальшого професійного становлення, окреслено значимість та унікальність досліджуваного феномену у практиці сучасної вокальної школи.

Ключові слова: художньо-творчий ресурс, вокаліст, сучасна вокальна школа.

Постановка проблеми. Актуальність даної роботи обумовлена соціальними змінами, що відбуваються сьогодні у світовому просторі. Сучасне тисячоліття характеризується яскравими науковими відкриттями й кардинальним вирішенням багатьох найважливіших соціальних проблем в області культури, науки, мистецтва. Це є необхідною умовою для розквіту духовної культури, розкриття творчого ресурсу в кожній окремій творчій особі.

У законодавчих освітніх документах нашого часу відзначається, що вся система освіти «покликана забезпечити виховання творчо розвинених людей, конкурентоздатних фахівців, які володіють духовною культурою, поважають права і свободи особистості, проявляють високий професіоналізм, шанобливо ставляться один до одного, до традицій і культури різних народів» (*Національна доктрина*, 2001, с. 2).

Курс сучасності на якісні зміни в соціальній структурі та способі життя суспільств дають свої результати і безумовно впливають на духовну культуру будь-якої з країн. Такі зміни істотно впливають і на розвиток усієї системи вищої професійної освіти, у тому числі й на підготовку майбутніх

вокалістів, на виявлення і розвиток їх художньо-творчого ресурсу. Тому особливу відповідальність сьогодні несуть освітні установи, покликані навчати нашу молодь, формувати їх світогляд, інтереси і творчі потреби, громадянську самосвідомість.

Аналіз актуальних досліджень. Ступінь розробленості проблеми визначився у процесі аналізу наукової літератури з досліджуваного питання. Так, розгляду духовно-історичних глибин творчої діяльності присвячені праці філософів Г. Гегеля, Т. Гоббса, Р. Декарта, І. Канта, у яких рішення проблем буття й моралі автори визначають після дослідження можливості людського пізнання і устанавлення меж розвитку його потенційних можливостей.

Проблема творчості і художньо-творчої діяльності була однією з ключових у роботах представників зарубіжної філософської думки минулого століття. Учені С. Булгаков, Н. Бердяєв, І. Ільїн, Н. Лоський, В. Розанов, В. Соловйов, П. Флоренський вдавалися до аналізу процесів самостійної творчої і творчої діяльності людини, міркували про те, як зрозуміти і розвивати внутрішній світ особистості. Для цього вони зверталися не тільки до науки, а й до культури, релігії і мистецтва.

Особливе значення для розкриття творчої глибини досліджуваного нами питання мають праці видатних музикантів, композиторів, педагогів, які заклали у свій час ґрунтовні підвалини творчого розвитку особистості – Й. С. Баха, Л. Бетховена, Р. Вагнера, Д. Верді, Ф. Ліста, В.-А. Моцарта, Н. Паганіні, А. Тосканіні, Ф. Шопена, Р. Шумана.

Вивчення проблеми дослідження з історичних позицій спирається на впливові на розвиток вітчизняної і зарубіжної класичної музичної школи імена М. Лисенка, М. Леонтовича, К. Стеценка, Я. Степового, а також М. Балакірева, А. Бородіна, М. Глінки, А. Даргомижського, М. Мусоргського, С. Рахманінова, П. Чайковського.

Під час розкриття теми дослідження ми дотримувалися геніальних ідей вокальних методик корифея вокальної майстерності Ф. Шаляпіна, брали до уваги теоретичні засади педагогів-вокалістів Ж. Дюпре, Ф. Ламперті, В. Морозова, Є. Нестеренка, О. Образцової, Є. Ольховського, визначали особливість психолого-педагогічних ідей щодо розкриття творчого потенціалу особистості, творчих потреб, мотивів та інтересів видатних науковців Б. Ананьєва, Л. Виготського, О. Леонтьєва, В. Мясищєва, К. Платонова, С. Рубінштейна, Б. Теплова, Д. Ельконіна та інших, урахувували теоретично-практичні напрацювання вітчизняних педагогів-практиків нашого часу Л. Бірюкової, Т. Ластовецької, О. Маруфенко, О. Стахевича,

Н. Фоломєєвої, О. Юрко, де сучасна вокальна школа розглядає художньо-творчий потенціал і ресурс як складний психолого-фізіологічний процес та ретельно вивчає його окремі напрями. Нами враховувалися також думки щодо виконавської майстерності представників зарубіжної вокальної школи різних часів – Г. Вишневської, М. Демченко, С. Зверева, С.Я. Лемешева, А. Нежданової, О. Образцової, Н. Обухової, мистецький внесок яких не можна викреслити з історії розвитку вокального мистецтва.

Проблеми творчого становлення майбутніх музикантів-професіоналів все більше привертають увагу дослідників, серед яких імена вчених минулого часу і сьогодення – Є. Абдулліна, Ю. Алієва, О. Апраксіної, А. Базік, Т. Бакланової, О. Блох, Н. Ветлугіної, І. Довжинець, Г. Голяки, О. Єременко, Н. Єфімової, С. Зорілової, Є. Карпенка, С. Крамської, Т. Костіної, А. Кузнецова, Є. Максимова, М. Петренко, О. Устименко-Косорич, Н. Фоломєєвої, Г. Ципіна, А. Щербакової. Глибинні аспекти проблеми розвитку творчості майбутнього фахівця з музичного мистецтва розглядається у працях науковців І. Зязюна, М. Лещенко, О. Олексюк, Г. Падалки, С. Сисоевої, О. Щолокової та інших.

Витокам творчого та художнього потенціалу майбутніх митців присвячено наукові роботи І. Кошавця, С. Крамської, С. Куценко, О. Матліної, О. Музики, І. Мурсамітової, Т. Ситник.

Слід зазначити, що у професійній підготовці майбутнього музиканта-виконавця розвиток художньо-творчого ресурсу є не менш важливим, ніж майстерність володіння виконавською технікою будь-якого жанру. Саме цей процес повинен ґрунтуватися на кращих традиціях художньої культури. Такий підхід відповідає актуальним стратегічним завданням наукових досліджень у педагогіці мистецтва країн світу.

Аналіз численних джерел дозволяє стверджувати, що художньо-творчий ресурс є категорією, що має світоглядну спрямованість, яка обумовлена індивідуально-психологічними особливостями особистості. Визначений феномен формується у процесі набуття майбутнім вокалістом життєвого, професійного, креативного досвіду й дає можливості самореалізуватися особистості в умовах активної творчої діяльності.

Мета статті – висвітлити значущість художньо-творчого ресурсу майбутнього вокаліста у складному процесі його практичної підготовки в умовах вищої або середньої спеціальної освіти в закладах культури і мистецтв.

Методи дослідження. Для досягнення мети даної роботи були використані такі методи: теоретичний аналіз вітчизняної та зарубіжної наукової літератури за фахом; вивчення, аналіз та узагальнення педагогічного й мистецького досвіду з обраної теми дослідження.

Виклад основного матеріалу. Стратегія розвитку сучасної освіти спрямована на ствердження особистості майбутнього фахівця з мистецтва шляхом повної реалізації його потенційних можливостей. Саме сьогодні простежується активний розвиток вокально-виконавської школи, де перевірені часом вітчизняні та зарубіжні вокальні традиції становлять фундамент творчої діяльності майбутнього вокаліста-професіонала.

Ураховуючи здобутий віками історичний досвід, сучасна мистецька й вокальна школи знаходяться в пошуку нового, досконалого й ефективного. Безумовно, вагому роль відіграють аналіз педагогічної та творчої спадщини видатних майстрів вокального мистецтва, виявлення давніх методик, які іноді нашим поколінням навіть загублюються за причини їх усного передавання від педагога учневі.

Їх відродження в умовах сучасності набувають особливої цінності. Сутність і зміст художньо-творчого ресурсу майбутнього вокаліста є досить складною та багатогранною проблемою. Саме її розкриття передбачає глибокий аналіз педагогічної та музикознавчої літератури.

Спираючись на досягнення науки, культури й мистецтва ми можемо стверджувати, що виконавство (інструментальне або вокальне) – одне з найдавніших і найбільш цікавих форм майстерності в мистецтві. Бо музично-виконавська діяльність являє собою найширшу сферу прояву людської природи. Та і сьогодні в сучасній культурі саме музичне виконавство перевершує за обсягом всі інші жанрові сфери мистецтва.

Маємо відзначити, що музичне виконавство і його види (а саме вокальне та інструментальне) супроводжують людину все її життя незалежно від статі, віку, національності, рівня освіченості, матеріального становища, тощо. А сьогодні вокально-виконавський аспект у мистецтві переживає сплеск інтересу. Зросло число бажаючих отримати музичну освіту за вокальним профілем, що підтверджується досить високим конкурсом на музичні відділення і факультети творчих закладів освіти.

Варто сказати, що сьогодні вимоги до освіти вокаліста-професіонала надзвичайно зросли. Спеціаліст в області вокального виконавства «...повинен володіти високим інтелектом, духовною культурою, бути естетично розвиненою особистістю, знати виконавський репертуар, освоїти складні за музичною мовою класичні й сучасні музичні твори, володіти різними стилями та виконавськими техніками (Фоломєєва, 2017, с. 95). Важливо, що становлення особистості вокаліста-виконавця та його професійна підготовка не може обійтися без розвитку художньо-творчого ресурсу, який забезпечує повноцінний процес становлення його мистецької індивідуальності.

Сучасні науковці наголошують, що сучасна вокальна професійно-виконавська школа «...у даний час активно розвивається, спираючись на перевірені століттями музичні традиції світових шкіл. Але, незважаючи на надзвичайно багатий історичний досвід, і сьогодні практика навчання виконавському мистецтву продовжує перебувати у стадії пошуку найбільш досконалого та ефективного» (Горбенко, 2007, с. 142).

Безумовно, «сучасна система професійної музичної освіти, що має міцні, перевірені часом традиції, потребує вдосконалення відповідно до нових вимог часу» (Єременко, 2019, с. 251). Потребує широкого вивчення проблема розвитку художньо-творчого ресурсу майбутніх виконавців вокального профілю в умовах їх професійного становлення в закладах освіти нового зразку.

Особливої актуальності набувають сьогодні проблеми сутності та змісту художньо-творчої діяльності вокалістів-виконавців, теоретичні та методичні основи їх фахової підготовки та професійного становлення.

Цілком зрозуміло, що проблеми вдосконалення професійної підготовки майбутнього вокаліста в закладах музичної освіти вищого і середнього спеціального рівня все більше привертають увагу вчених і педагогів. Саме тому сьогодні виходить велика кількість педагогічної літератури, у якій висвітлюються різні грані становлення майстерності майбутніх виконавців з вокального мистецтва.

Зауважимо, що художньо-творчий ресурс вокаліста найтіснішим чином пов'язаний із загальною музичною й виконавською обдарованістю особистості, її музичною грамотністю та емоційною чуйністю. Поняття «художньо-творчий ресурс» (як і поняття «художньо-творчий потенціал») вбирає в себе загальне (для всіх галузей у сфері мистецької культури), особливе (специфічне для конкретного суспільства, соціально-демографічної групи) і індивідуальне (специфічне для окремої людини). Феномен, що нас цікавить, містить також і елемент несвідомого, стихійно формуючись у процесі пізнання, у праці та творчій діяльності виконавця, де активізація його становлення здійснюється за допомогою освоєння спадщини видатних музикантів і композиторів минулого та сьогодення.

Варто зазначити, що сьогодні дослідники працюють над розробкою ефективних комплексних методів діагностування музично-виконавської обдарованості майбутнього вокаліста, що включає комп'ютерне обстеження за допомогою спеціально розроблених тестів на визначення його емоційного й музичного слуху, а також виконавських здібностей. Але

в таких працях звернено увагу лише на музичні можливості музиканта і не враховуються художньо-творчі особливості його особистості.

Художньо-творчий ресурс вокаліста сьогодні слід розглядати у двох основних площинах:

- у художньо-творчій, яка розкриває внутрішній духовний світ музиканта, його думки, почуття, уявлення й систему цінностей;
- у технічно-виконавській, пов'язаній безпосередньо з його виконавчим апаратом та виконавськими можливостями.

Синтез різних художньо-творчих і технічно-виконавських показників дає можливість говорити про індивідуальність та унікальність кожного з вокалістів. Яскрава особливість виконавця вокального профілю обумовлена його здатністю увібрати в себе особистий життєвий досвід людини, його соціальне, духовно-моральне й естетичне виховання.

Всі ці проблеми необхідно вирішувати комплексно і тільки так можливо дійсно ефективно розкрити художньо-творчий ресурс майбутнього вокаліста в умовах його підготовки в закладі вищої або середньої спеціальної освіти культурно-мистецького профілю.

Безумовно, педагоги і митці розуміють, що час сьогодні висуває нові вимоги до професійної підготовки конкурентно здібних фахівців, здатних не лише «відродити традиції національної культури, але й розвивати культуру, мистецтво, створювати духовні, естетичні, моральні цінності. Це обумовлює необхідність розвитку художніх здібностей, неповторного творчого потенціалу особистості» (Крамська, 1998, с. 49).

Але сутність і зміст художньо-творчого ресурсу особи є досить складною і різноманітною проблемою. Її розкриття припускає глибокий і усебічний аналіз філософської, психолого-педагогічної та музикознавчої літератури, вивчення художньо-творчого ресурсу як активної і творчої діяльності.

Проблема внутрішнього потенціалу музиканта-виконавця, нерозкритих художньо-творчих можливостей особистості і культури у визначеному контексті в цілому цікавить науковців з давнини й до нашого часу. Проблема аналізу процесу творчого пошуку і творчої діяльності людини є більш ніж актуальною. Науковці міркують над проблемою щодо організації діяльності, яка би оптимально впливала на внутрішній світ наших вокалістів, на принцип розуміння й освоєння загальнолюдських цінностей, на процес осягнення змісту та сутності зазначеного феномену. Невичерпними джерелами в окресленому контексті є культура, релігія, наука і мистецтво.

Аналізуючи й узагальнюючи висловлювання вчених у цьому аспекті, можна стверджувати, що *творчість* – це процес самовираження людини,

його слід розуміти як максимально можливе, найбільш глибоке проникнення в об'єктивну реальність. Поняття «*творчість*» – надзвичайно широке і багатогранне. У словнику творчістю називається «діяльність, результатом якої є створення нових матеріальних і духовних цінностей. Продукт творчості відрізняється новизною, оригінальністю, унікальністю» (Сластьонін, 1990, с. 12).

Більш того, у науковому дискурсі з музичної психології і мистецької педагогіки під час визначення особливостей художньої творчості у виконавському контексті зазначають: «Потреба вилити свої почуття на полотні, на папері і в нотних знаках виникає через перевантаженість емоційної сфери художника життєвими враженнями. Те, що для звичайної людини є повсякденним фактом життя, у душі художника викликає яскраві гами переживань, зважаючи на особливу вразливість і емоційної чуйності, його психічної організації» (Олексюк, 2004, с. 86). *Творчість* – це «не тільки практична, а й розумова діяльність, яка перетворює світ. Для творчого суб'єкта вона є засобом самовираження, самореалізації, розвитку особистості в цілому. Основною її якістю є новизна» (Леонтьєв, 1977, с. 102).

Але виникає питання – чи все нове є творчістю? Випадкові асоціації, неосмислені дії, нехай навіть спрямовані на будь-яку перетворювальну діяльність, навряд чи можна назвати творчістю. У всіх цих прикладах відсутній початковий момент, що спонукає до творчості – це є мета. Як і потреба в самореалізації, мета є необхідною умовою і головним стимулом творчої активності.

Слід також визнати, що зовнішня практична діяльність, спрямована на створення продукту творчості, не є самим творчим процесом. Тільки внутрішні психічні та розумові процеси, які спонукають до цієї практичної діяльності, можуть бути творчими. Так, Л. Виготський, розмірковуючи про особливості *творчості*, писав: «Творча діяльність ... знаходиться в прямій залежності від багатства й різноманітності колишнього досвіду людини, тому що цей досвід представляє матеріал, з якого створюється побудові фантазії ... Висновок, який можна звідси зробити, полягає в необхідності розширювати досвід особистості, якщо ми хочемо створити досить міцні основи для її творчої діяльності» (Виготський, 1991, с. 19).

Цікаво відзначити, що процес *творчого пошуку* дозволяє виконавцю піднятися дійсно на гідну шани висоту *художньо-виконавської майстерності*, домогтися блискучого віртуозного виконання музичного матеріалу. До того ж, виконавська діяльність і необмежені потенційні можливості виконавця в окресленому контексті дивують своєю майстерністю, змушуючи інакше дивитися на роль музики для художньо-

творчого становлення особистості. Але таке осмислення вимагає і від слухачів саме активного творчого пошуку, щоб усвідомити ту глибину твору мистецтва, яку можуть досягнути далеко не всі. Та не дивлячись на це, сучасні вокалісти продовжують шукати все нові можливості для виконання, нові фарби для вираження своїх почуттів, розкриваючи нові можливості не тільки свої, але й музичного мистецтва в цілому. На переконання Р. Роллана, «музика – найбільша цінність, ... вона дає нам чисте вираження душі, таємниць внутрішнього життя людини, які довго перетворюються в серці, перш ніж вийти назовні» (Вербець, 2005, с. 4).

Професійна підготовка майбутнього вокаліста заснована на включенні індивіда в художню культурну діяльність, його орієнтації на розвиток творчого ресурсу та емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва.

У дослідженнях, присвячених *особливостям художньо-творчої підготовки* музикантів-виконавців, сказано, що «художньо-творча діяльність студентів – це процес пізнання, відтворення, створення й поширення об'єктивного і суб'єктивного, оригінального продукту у сфері мистецтва за допомогою інтелектуальних процесів» (Крамська, 2015, с. 185).

Історично розглядаючи проблему розуміння сутності та змісту художньо-творчого ресурсу особистості у філософії музики та музикознавстві, можна зробити певні *висновки*:

- художньо-творчий ресурс особистості у процесі життєдіяльності набуває світоглядного, соціального й навіть релігійного характеру, який відповідає часу і розвитку суспільства;

- феномен, що досліджується, відображає емоційний внутрішній стан особистості, рівень інтелекту і художньо-творчого розвитку;

- художньо-творчий ресурс розкривається у процесі пізнання себе особистістю, у мистецькій праці та навчанні, у пошуку істини в умовах активної творчої (вокальної) діяльності;

- він проявляється у власному критичному досвіді, набутому у процесі життєдіяльності та в музичній практиці, а також у тлумаченні музичних і художніх цінностей;

- досліджуваний феномен містить загальне (для всіх у сфері художньої культури), особливе (специфічне для конкретного суспільства, соціально-демографічної групи) і індивідуальне (специфічне для окремої людини);

- художньо-творчий ресурс містить елемент несвідомого, стихійно формуючись у процесі пізнання, у праці та творчій діяльності;

— активізація становлення художньо-творчих потенційних можливостей особистості здійснюється за допомогою освоєння спадщини видатних музикантів і композиторів минулого і сьогодення, а також у творчому пошуку власного стилю музикування.

На підставі вище викладеного можна зробити висновок, що *художньо-творчий ресурс* – це можливість майбутньої реалізації особистості в умовах творчої діяльності, це категорія, що має світоглядну спрямованість, обумовлена індивідуально-психологічними особливостями особистості й формується у прогресі становлення життєвого і креативного досвіду.

Загальновідомо, що «ресурс», як індивідуально-психологічна особливість особистості, тісно пов'язаний із темпераментом, характером, здібностями. Він також залежить від емоційно-вольової сфери особистості, ступеня її обдарованості, розвиненості пізнавальних процесів: мислення, відчуття, сприйняття, уяви, фантазії, пам'яті. Безумовно, усі названі компоненти здатні безпосередньо впливати на особливості формування художньо-творчого ресурсу майбутнього вокаліста, дозволяють визначити зміст фахової підготовки фахівця в області вокально-виконавського мистецтва, визначити певний обсяг необхідних знань, умінь і навичок, окреслити ефективні шляхи розвитку художньо-творчого ресурсу майбутнього вокаліста як в умовах навчання в мистецькому закладі освіти, так і в подальшому фаховому становленні і професійній виконавській діяльності.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Художньо-творчий ресурс майбутнього фахівця вокально-виконавського профілю в контексті його підготовки в умовах вищої або середньої спеціальної освіти є достатньо складним особистісним і комплексним явищем. Окреслений феномен ґрунтується на художньо-творчих задатках, вікових та індивідуально-психологічних особливостях конкретної особистості, має раціональні й емоційні засади, залежить від емоційно-вольових рішень. Професійне зростання вокаліста в умовах сьогодення не може бути повноцінним без розкриття та розвитку художньо-творчого ресурсу, який забезпечує процес становлення індивідуальності сучасного представника високого мистецтва з виконавства.

Процес виявлення та розвитку художньо-творчого ресурсу в майбутнього вокаліста сьогодні може виступати дієвим інструментом у практиці підготовки виконавців-професіоналів у закладах мистецтва, сприятиме творчому самовираженню талановитих представників студентської молоді з урахуванням індивідуальних особливостей кожного з них, а також мистецьких проявів їх активності в музично-виконавській

діяльності. Це дозволяє починаючому виконавцю вокального профілю у процесі методично-вивіреної і професійно-творчо вибудованої фахової підготовки оволодіти ефективними стратегіями залучення шанувальників мистецтва до культурного соціуму і безпосередньо включитися у процес функціонування системи сучасної культури в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

- Вербець, В. В. (2005). *Теоретико-методологічні засади формування духовно творчого потенціалу студентської молоді* (автореф. дис. ... доктора пед. наук). Київ (Verbets, V. V. (2005). *Theoretical and methodological foundations of forming the spiritual and creative potential of student youth* (PhD thesis abstract). Kyiv).
- Выготский, Л. С. (1991). *Педагогическая психология*. М.: Педагогика (Vygotsky, L. S. (1991). *Pedagogical psychology*. M.: Pedagogy).
- Горбенко, С. С. (2007). *Історія гуманізації музичної системи*. Кам'янець-Подільський (Horbenko, S. S. (2007). *History of humanization of the music system*. Kamianets-Podilskyi).
- Єременко, О. В. Формування сценічно-виконавської компетентності магістрів музичного мистецтва: теоретичний аспект. *Актуальні питання мистецької освіти та виховання, Вип. 1-2 (13-14)*, 249-255 (Yeremenko, O. V. Formation of stage-performing competence of masters of musical art: theoretical aspect. *Current issues of art education and upbringing, Vol. 1-2 (13-14)*, 249-255). doi: 10.24139/978-617-7487-53-0/2019-01-02/249-255).
- Крамська, С. Г. (2015). Формування творчої активності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 1 (45)*, 282-291 (Kramska, S. H. (2015). Formation of creative activity of future musical art teachers. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies, 1 (45)*, 282-291).
- Крамська, С. Г. (1998). Вітчизняна народнопісенна спадщина як фактор формування національно-музичної культури майбутнього вчителя музики. *Актуальні проблеми теорії музики та музичного виховання, 2*, 47-51 (Kramska, S. H. (1998). Domestic folk song heritage as a factor in the formation of national music culture of the future music teacher. *Actual problems of music theory and music education, 2*, 47-51).
- Леонтьев, А. Н. (1977). *Деятельность. Сознание. Личность*. М.: Политиздат (Leontiev, A. N. (1977). *Activity. Consciousness. Personality*. M.: Politizdat).
- Національна доктрина розвитку освіти України (2001). *Педагогічна газета, 37*, 2-4 (National Doctrine of Education Development of Ukraine (2001). *Pedagogical Newspaper, 37*, 2-4).
- Олексюк, О. М. (2004). *Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва*. К.: Знання України (Oleksiuk, O. M. (2004). *Pedagogy of the spiritual potential of the individual: the field of musical art*. K.: Knowledge of Ukraine).
- Сластенин, В. А., Матросов, В. Л. (1990). Новой школе – нового учителя. *Педагогическое образование, 1*, 8-14 (Slastenin, V. A., Matrosov, V. L. (1990). A new school – a new teacher. *Pedagogical education, 1*, 8-14).
- Фоломеева, Н. А. (2017). Фахова підготовка студентів до сценічно-виконавської діяльності в класі естрадного співу. *Професійна освіта: проблеми і перспективи, 13*, 93-98 (Folomieieva, N. A. (2017). Professional preparation of students for stage and performance activities in the class of pop singing. *Vocational Education: Problems and Prospects, 13*, 93-98).

РЕЗЮМЕ

Крамская Светлана, Руденко Александр. Значимость художественно-творческого ресурса в профессиональном становлении вокалиста: художественно-исторический взгляд.

В статье раскрывается суть понятия «художественно-творческий ресурс», освещаются исторические аспекты возникновения исследуемого феномена как особого явления в искусстве. Работа раскрывает природу исследуемого феномена и освещает основные художественные плоскости, в ракурсе которых следует рассматривать его содержание и сущность: в художественно-творческой, которая раскрывает внутренний духовный мир вокалиста, его чувства, представления и систему ценностей; в технико-исполнительской, связанной непосредственно с вокально-исполнительским аппаратом вокалиста-исполнителя и его вокально-исполнительскими возможностями. Рассмотрены главные действенно-творческие позиции художественно-творческого ресурса, определена его важность в контексте подготовки будущего вокалиста и его дальнейшего профессионального становления, обрисована значимость и уникальность исследуемого феномена в практике современной вокальной школы.

Ключевые слова: художественно-творческий ресурс, вокалист, вокальная школа.

SUMMARY

Kramska Svitlana, Rudenko Oleksandr. The importance of artistic and creative resource in the professional development of the vocalist: artistic-historical view.

The article reveals the essence of the concept of “artistic and creative resource”, highlights the historical aspects of its emergence as a special phenomenon in art. The work reveals the nature of the phenomenon under study and highlights the main artistic planes, in the perspective of which should be considered its content and essence: in artistic-creative, which reveals the inner spiritual world of the vocalist, his feelings, ideas and values; in technical-performing, directly related to the vocal apparatus of the vocalist-performer and his performance capabilities. The essential characteristics of the creative resource of the individual (multilevel content, dialogical character, sociality, systematicity), the specifics of creativity as a holistic multilevel socio-spiritual phenomenon subject to the universal laws of personality development, as well as the professional development of the vocalist as a sphere of realization of his artistic and creative resource (motivational-creative orientation of the future artist’s personality, divergence of thinking, creative abilities, activity of the person, intellectual and artistic development) are defined. The concept of “creativity” is outlined not only in the view of creating new ideas and works of art, but also as a striking phenomenon of socio-spiritual life of society. The process of creative activity is presented as a unique means of self-development of the individual and realization of his creative resource. Thus, the artistic and creative resource is defined as a set of readiness, aptitude and ability of the individual to carry out activities, the purpose of which is to express their artistic uniqueness. Such a qualitative content of the artistic and creative phenomenon contributes to bringing the vocalist’s personality to a new (artistic and creative) level of life, where the creative personality can express himself, realize and assert himself in art. The main activity and creative foundations of artistic and creative resource are considered in the work, its importance in the context of preparation of the future vocalist and his further professional formation is defined, the significance and uniqueness of the studied phenomenon in the practice of a modern vocal school is outlined.

Key words: artistic and creative resource, vocalist, modern vocal school.